Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

SİVİL KATILIM PROJESİ

Yerel İklim Değişikliği Yönetimi için Sivil Katılım

Yerel İklim Politikaları İzleme-Değerlendirme Rehberi

TESEV

TBB

MALTEPE BELEDİYESİ 1992

UNDP

Bu izleme ve değerlendirme rehberi, Avrupa Birliği desteğiyle Sivil Katılım Hibe Programı kapsamında Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın (TESEV) Maltepe Belediyesi ortaklığında yürüttüğü "Yerelde İklim Değişikliği Yönetimi için Sivil Katılım" projesi çerçevesinde düzenlenen etkinliklerin çıktıları ışığında sivil toplumun Maltepe Belediyesi'nin yerel iklim değişikliği politikasını daha etkili izleyebilmesi için Aralık 2025'te hazırlandı.

Arka Plan

"Yerelde İklim Değişikliği Yönetimi için Sivil Katılım" projesi, yurttaşlar, yurttaş toplulukları, sivil toplum örgütleri, özel sektör, kamu kurumları ve muhtarların ayrı ayrı ya da birlikte yerel iklim politikalarını izlemelerini kolaylaştırmayı, bu yolla kentte bilgili katılımı artırarak belediyenin iklim değişikliği yönetimini demokratikleştirmeyi hedefliyor. Bunun için MoDeL Stratejik Plan İzleme ve Katılım Aracı, Yerel İklim Politikaları İzleme ve Katılım Aracı olarak, iklim filtresiyle güncellendi. Bu güncelleme ile dileyen herkes belediyenin stratejik planının tamamına ya da iklim filtresiyle iklim boyutuna kullanıcı dostu bir arayüz ile erişebilir, belediyenin hedef, performans göstergesi ve faaliyetlerini inceleyebilir, izleyebilir, görüş bildirebilir, iş birliği önerebilir. Proje ortağı Maltepe Belediyesi yanı sıra Adana, Eskişehir, İstanbul ve İzmir Büyükşehir Belediyelerinin stratejik planları da bu web sitesine eklendi.

Bu aracın izleme değerlendirmede anlamlı kullanılabilmesi için ise yeni eklenen tüm belediyelerin stratejik plandan sorumlu birimleri ve sivil ve özel sektörün bir araya geldiği çevrimiçi bir çalıştay yapıldı. Çevrimiçi olmasıyla toplamda 12 kentten katılımcı yer aldı. İzleme değerlendirme eğitimi üzerine, belediye ve kent paydaşları birlikte bir izleme değerlendirme planı üzerine çalıştı. Ayrıca, Maltepe ilçesi muhtarlarıyla yapılan istişare toplantısında ilçedeki sivil örgütlenme, yurttaş katılımı ve yerel politika süreçlerine dahil olma yolları ele alındı. Mahallelerde iklim krizine yönelik sivil katılımın bireysel talepler üzerinden ilerlediği aktarılsa da ilçenin ortak hareketler için potansiyel taşıdığı belirtildi.

Etkinliklerde;

- Atık yönetimi, kentsel dayanıklılık ve yenilenebilir enerji gibi başlıklarda somut izleme önerileri geliştirildi.
- Yurttaş farkındalığının artırılması ve karar alma süreçlerinin daha katılımcı hale getirilmesi vurgulandı.
- Bu hedefe ulaşmada, belediyeler ve sivil toplum kuruluşları arasında kurulacak güçlü iş birliklerinin, teşvik edici iyi örneklerin ve şeffaf raporlama mekanizmalarının önemi üzerinde duruldu.

Katılımcı yöntemlerle hazırlanan taslak üzerinden proje ekibi, Maltepe Belediyesi'nin 2025-2029 Stratejik Planı ve Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP) sürecindeki taahhütlerin ve özellikle atık miktarını azaltmaya yönelik uygulamaların izlenmesi odağıyla bu rehberi hazırladı.

Sivil Toplum Yerel İklim Politikalarını Neden İzlemeli?

Tüm kentsel politika alanlarında olduğu gibi, yerelde iklim değişikliğinin demokratik yönetiminde de sivil katılım tartışmasız sürece eklenmesi gereken bir boyut. İklim adaleti açısından ele alındığında ise, kırılgan grupların kendilerinin ve veya onlar için savunuculuk yapanların karar süreçlerine dahli hayati öneme sahip.

İklim değişikliği yönetimine o kentin hemşehrilerinin katılımı, alınan kararların kente özgün ve gerçekçi olmasını, kentteki her grubun yaşayabileceği kırılganlıkları kapsamasını, kentin paydaşları tarafından benimsenmesini sağlayabilir.

İklim değişikliğine yönelik sağlıklı ve gerçekleştirilebilir kararların alınması, birlikte uygulanması kaynakların etkili ve sürdürülebilir kullanımını, şeffaflığı ve hesap verebilirliği kolaylaştırabilir.

İklim politikalarının hazırlanması kadar, bunların izleme ve değerlendirilme aşamasında sivil toplumun katılımı, kentin yalnızca daha demokratik değil, aynı zamanda iklim krizine karşı daha hazırlıklı ve iyi yönetilen bir yapıya kavuşmasını sağlayacağı için hayati öneme sahiptir.

Sivil katılım ise ancak aşamaları somut tanımlanmış süreçler ve bilgili, demokratik rol ve sorumluluğun farkında olan sivil toplum ile anlamlı olabilir. Bilgiye erişimden, birlikte iş yapmaya, izleme değerlendirmeye uzanan katılımcı yönetim süreci ne kadar somut tanımlanırsa, iletişim kanalları ne kadar herkesin kullanımına uygun tasarlanırsa, sivil katılım da o ölçüde işlevine kavuşabilir.

1. Haklar

sivil katılım ve izleme haklarını öğrenin

Amaç: sivil katılım ve bilgi edinme hakkının yasal dayanağını öğrenip katılım hakkını kullanmak

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesine göre, belediye sınırları içinde yaşayan herkes hemşehridir. Hemşehriler, belediyenin karar ve hizmetlerine katılma, bilgi edinme ve belediye faaliyetlerinden haberdar olma hakkına sahiptir.

4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu da bilgi talep hakkını güvence altına alır. İklimle ilgili komisyon tutanakları ve bütçe raporları için resmi olarak talep etme hakkı bulunmaktadır.

3071 sayılı Dilekçe Hakkı Kanunuyla herkes, dilek ve şikayetleriyle ilgili yetkili makamlara başvurma hakkına sahiptir.

Meclis Başkanlığına veya belediyenin ilgili birimlerine resmi görüş, önerileri ve itirazları dilekçe ile sunabilirsiniz.

İlerleme raporlarını, bütçe tahsislerini ve ilgili komisyonların tutanaklarını düzenli olarak belediyeden resmi başvuru yoluyla talep edebilirsiniz.

Belediye meclisi toplantılarının gündemini ve zamanlarını takip ederek, izleyici olarak katılabilirsiniz.

2.Birimler ve Kişiler

politika, eylem ve izlemeden sorumlu karar alıcı birim ve kişileri tanıyın

Amaç: belediyede iklim değişikliği, stratejik planlama ve sivil toplum ilişkilerinden sorumlu birimleri ve kişileri tespit ederek doğru birimleri izleyebilmek

Maltepe Belediyesi'nin iklim değişikliği, stratejik planlama ve sivil toplumla iletişimi şu müdürlükler aracılığıyla kurulabilir: İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü, Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Basın ve Yayın Müdürü, Fen İşleri Müdürlüğü, Afet İşleri Müdürlüğü, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Park ve Bahçeler Müdürlüğü.

Belediye kapsamında iklim değişikliğiyle ilgili Çevre ve Sağlık Komisyonu bulunmaktadır. İklim değişikliğiyle ilgili olabilecek diğer komisyonlar arasında İmar Komisyonu, Engelliler Komisyonu, Deprem ve Doğal Afetler Komisyonu ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Komisyonu bulunmaktadır.

Maltepe Belediyesi'nde iklim değişikliği alanında uzman meclis üyelerinin bilgileri ilgili komisyonlarda yer almaktadır.

Sorumlu karar alıcı birim ve kişileri tanımak için Maltepe Belediyesi web sitesinde yer alan kurumsal şemayı inceleyebilirsiniz.

İklim değişikliğiyle ilgili komisyonların hazırladığı Meclis komisyon raporlarını belediye web sitesinden izleyebilirsiniz.

İlgili meclis komisyon üyesiyle iletişim kurabilirsiniz.

3.Süreçler

karar ve raporlama süreçlerini takip edin

Amaç: izleme değerlendirme süreçlerinin planlara dahlini sağlayabilmek için belediye içinde iklim politikalarının nasıl oluşturulduğunu ve sivil toplumun hangi aşamalarda katılabileceğini anlamak.

İklim politikaları genellikle Stratejik Plan ve İklim Eylem Planı çerçevesinde belirlenir.

Belediye Meclisi bu planları onaylar; uygulama Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü tarafından yürütülür.

Kent Konseyi çevre çalışma grubu, danışma ve izleme süreçlerinde rol oynar.

Stratejik Plan hazırlık aşamasında sivil toplumun görüşleri toplanır. Belediyelerin 5018 Sayılı Kanun'a göre hazırladığı 5 yıllık Stratejik Plan hazırlık süreçleri, sivil toplum görüşlerinin alındığı resmî bir katılımcı süreçtir.

Maltepe Belediyesi stratejik plan hazırlık sürecini farklı yöntemlerle katılımcı yapmaya gayret etmektedir. Etkinliklerle ilgili çağrıları belediyenin kanallarından takip edebilirsiniz.

İklimle ilgili meclis komisyonlarının hangi gün ve saatte toplandığını izleyebilirsiniz

Meclis üyelerine, düzenli olarak ya da toplantı öncesi görüşlerinizi, ürettiğiniz bilgi ve değerlendirme gibi savunuculuk içeriğini yazılı olarak iletebilirsiniz.

Kent konseyi, bünyesinde kurulacak çalışma gruplarını aktif hale getirerek, hazırlanan raporları belediye başkanına ve meclise ileterek, sivil toplumun sesini sürece dahil edebilirsiniz.

4.Belgeler

yerel politikayı hangi belgelerden izleyebileceğinizi öğrenin

Amaç: belediyenin iklim değişikliğiyle ilgili politikalarını doğru belgelerden izlemek

Stratejik Plan: Nüfusu 50.000'in üstündeki tüm belediyelerin, seçildikleri 5 yıllık dönem için, yetki, görev ve sorumlulukları çerçevesinde, kaynak kullanım önceliğini belirlediği belgedir. Stratejik Plan hazırlık ve raporlama yöntemi 2026 itibarıyla güncellenecek ve revize edilmiş stratejik planlar yayınlanacaktır.

Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı (SECAP): Küresel Belediye Başkanları Sözleşmesi (GCoM) çerçevesinde yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle mücadele (azaltım) ve iklim değişikliğine uyum hedeflerini bütüncül bir strateji altında toplayan temel planlama aracıdır. Bu model, 2015 Paris Anlaşması'nın küresel sıcaklık artışını sınırlama ve sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik uluslararası hedefleriyle uyumlu olarak geliştirilmiş; Avrupa Birliği'nin Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında öngördüğü iklim nötrlüğü vizyonunu yerel düzeyde hayata geçirmeyi destekleyen bir politika aracına dönüşmüştür.

SECAP, bir kentin/ilçenin mevcut sera gazı seviyelerini ortaya koyan Temel Emisyon Envanteri (BEI) ile iklim tehlikeleri karşısındaki mevcut ve gelecekteki kırılganlıkları değerlendiren Risk ve Kırılganlık Değerlendirmesi (RVA) üzerine inşa edilir. Bu teknik temeller doğrultusunda, yenilenebilir enerji kullanımının artırılması, enerji verimliliğinin geliştirilmesi, karbon emisyonlarının azaltılması ve iklim değişikliğine uyum kapasitesinin güçlendirilmesi için ölçülebilir, uygulanabilir ve izlenebilir eylemler tanımlar.

4.Belgeler

yerel politikayı hangi belgelerden izleyebileceğinizi öğrenin

Amaç: belediyenin iklim değişikliğiyle ilgili politikalarını doğru belgelerden izlemek

GCoM üyeleri için SECAP, Sözleşme'ye katılımın ardından iki yıl içinde hazırlanması gereken zorunlu uygulama dokümanıdır. Plan, yerel iklim ve enerji politikalarının Paris Anlaşması hedefleri, AB Yeşil Mutabakatı ve GCoM metodolojisi ile uyumlu biçimde yürütülmesini sağlar; ayrıca iklim eylemlerinin düzenli olarak izlenmesi ve raporlanmasına yönelik kurumsal bir çerçeve sunar.

Maltepe Belediyesi Sürdürülebilir Enerji İklim Eylem Planı 2026 yılında kurum resmi internet sayfasında yayınlanacaktır.

Performans programı: Kaynakların kamu idarelerinin amaç ve hedefleri doğrultusunda tahsisini ve kullanılmasını sağlayan, performans ölçümü ve değerlendirmesi yaparak ulaşılmak istenen hedeflere ulaşılıp ulaşılamadığını tespit eden ve sonuçları raporlayan bir bütçeleme sistemidir.

4.Belgeler

yerel politikayı hangi belgelerden izleyebileceğinizi öğrenin

Amaç: belediyenin iklim değişikliğiyle ilgili politikalarını doğru belgelerden izlemek

Faaliyet raporu: Belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plan ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar.

Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir. Faaliyet raporu nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır. 2026 itibarıyla değişecek olan stratejik planlama ve bütçeleme ile raporlama da değişecektir.

Her beş yıllık dönem için hazırlanan Stratejik Plan dokümanlarının iklimle ilgili bölümlerini inceleyebilirsiniz.

Belediyenin Performans Programlarını inceleyebilirsiniz.

Belediyenin her yıl yayımladığı Faaliyet Raporlarını inceleyebilirsiniz.

Tüm bunlar için, belediye ve sivil topluma birlikte planlama, birlikte çalışma ve izleme ve değerlendirme olanakları sunarak yerel demokrasiyi güçlendirmeyi amaçlayan dijital bir platform olan MoDeL: Yerel İklim Politikaları İzleme ve Katılım Aracı'nı kullanabilirsiniz.

5. Takvim
belediyenin karar ve iç izleme takvimini öğrenin

Amaç: belediyenin iklim yönetimine ilişkin izlemeyi doğru zamanda yapabilmek

Maltepe Belediyesi'nin 2026 mali yılı ve izleyen iki yıl bütçesine yönelik yürütülecek iş takvimi:

11 Temmuz tarihine kadar birimlerin gider tekliflerinin Mali Hizmetler Müdürlüğüne gönderilmesi

11 Temmuz tarihine kadar müdürlüklerin performans fişlerinin Strateji Geliştirme Müdürlüğüne gönderilmesi

21-25 Temmuz tarihleri arasında Mali Hizmetler Müdürlüğü ile müdürlükler arasında bütçe görüşmeleri

Ağustos ayı sonuna kadar Mali Hizmetler Müdürlüğü tarafından gerekli incelemeler ve düzeltmeler yapılarak, üst yönetici oluruyla Performans Programının encümene havale edilmesi

Ağustos ayı sonuna kadar Strateji Geliştirme Müdürlüğü tarafından gerekli incelemeler ve düzeltmeler yapılarak, üst yönetici oluruyla Performans Programının encümene havale edilmesi

5. Takvim
belediyenin karar ve iç izleme takvimini öğrenin

Amaç: belediyenin iklim yönetimine ilişkin izlemeyi doğru zamanda yapabilmek

En geç Eylül ayının son haftası içinde encümen görüşü ile birlikte bütçe tasarının ve performans programının üst yöneticiye sunulması

Ekim ayı toplantısında görüşülmek üzere bütçe tasarısının ve performans programının üst yönetici tarafından meclise sunulması

Ayrıca, karar organı belediye meclisi her ayın ilk pazartesi günü toplanır.

Maltepe Belediyesi, bu projeyle birlikte, her yıl aralık ayında kent paydaşlarıyla bir araya gelerek iklim politikaları konulu bir buluşmayı planlamayı gündemine almıştır.

Belediyenin karar ve iç izleme takvimini takip ederek izleme takviminizi hazırlayabilirsiniz.

Belediyenin yılda bir kere düzenlemeyi planladığı yerel iklim politikaları konulu buluşmaya katılabilirsiniz.

Belediye Meclisi toplantılarını sosyal medya kanalları üzerinden takip edebilirsiniz.

Belediye meclis gündemini web sitesi üzerinden takip edebilirsiniz.

6.Dil
resmi dili öğrenin

Amaç: belediye ile iletişiminizde güvenirliğinizi artırmak

Belediye-sivil toplum iş birliği önündeki engellerden biri de kullanılan dildir. İletişim dili çözüm odaklı, veriye dayalı ve hak temelli olmalıdır.

Meclis üyeleriyle iletişim dilini resmi ve/veya yarı resmi, öneri odaklı, teknik içerikleri barındıracak şekilde kurabilirsiniz.

Belediye birimleriyle kurumsal, mevzuata ve belgeye dayalı olacak şekilde iletişime geçebilirsiniz.

Belediye ile görüş veya iş birliği önerisi iletirken dil bariyerini aşmayı kolaylaştırmak üzere, MoDeL: Stratejik Plan İzleme ve Katılım Aracı'ndaki formları doldurduğunuzda ilgili birime iletilmek üzere otomatik olarak e-dilekçe oluşturulmaktadır.

Atık Yönetimi Odaklı İzleme & Değerlendirme

Atık yönetimi odaklı bir izleme yapabilmek için,

Belediyenin stratejik plan ve SECAP'ında bu alandaki hedef ve göstergelerini izleyebilirsiniz. Yenilenecek stratejik planı incelemeyi unutmayınız.

Halen yayında olan stratejik planı incelerken MoDeL web sitesindeki iklim filtresini kullanabilirsiniz.

SECAP'ın yayınlamasını takip edip, 2026'da yayınlandıktan sonra o belgedeki atık yönetimi ve onunla ilgili göstergeleri inceleyebilirsiniz.

İlgili, bilgili olduğunuz göstergeleri seçebilirsiniz.

Bireysel ya da topluluk olarak o göstergeler hakkında ne bilgiyi nasıl üreteceğinizi planlayabilirsiniz.

Belediyenin bu göstergelerde ilerlemesini MoDeL üzerinden izleyebilirsiniz.

Atık Yönetimi Odaklı İzleme & Değerlendirme

Belediye meclisinin atık yönetimiyle ilgili kararlarını web sitesinden izleyebilirsiniz

Belediyenin web sitesi, sosyal medya hesaplarından, faaliyet raporundan atık yönetimiyle ilgili faaliyetlerini izleyebilirsiniz

Yukarıdaki adımları takip ederek, gösterge, faaliyetlerle ilgili ürettiğiniz bilgi veya yorumunuzu, revizyon, ek gösterge gibi önerilerinizi, kime, ne zaman, nerede, nasıl ileteceğinizin çizelgesini birlikte planlayabilirsiniz.

Bu iletişiminizi diğerleriyle paylaşabilir, sosyal medya ağlarınızda yayınlayabilir ve kentinizdeki diğer kent paydaşlarını da izleme süreçlerine dahil olmaya davet edebilirsiniz

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

SİVİL KATILIM PROJESİ

Yerel İklim Değişikliği Yönetimi için Sivil Katılım

Bu proje, Avrupa Birliği'nin
mali desteğiyle
Sivil Katılım Hibe Programı kapsamında
yürütülmektedir

TESEV

TBB

MALTEPE BELEDİYESİ 1992

UNDP